

VÅRDFÖRBUNDET

Vi är
vården

Vårdförbundets idé – Barnmorska

Reproduktiv, perinatal och
sexuell hälsa ur ett framtida
barnmorskeperspektiv

Nathalie Sjöström
Barnmorska
80000
5023

Barnmorska

Foto: Nike Nilsson

I Vårdförbundet ska vi gemensamt

- **utveckla och stärka yrket samt främja den enskilde individens utveckling i sin yrkesroll**
- **förbättra individens och kollektivets villkor och förutsättningar för yrket och möjligheter till utveckling i arbetslivet**
- **påverka utvecklingen av hälso- och sjukvården på arbetsplatsen, lokalt, regionalt, nationellt och internationellt**
- **påverka utvecklingen i samhällsfrågor**

Utdrag från Vårdförbundets stadga

Innehållsförteckning

Bakgrund	4
Vårdförbundets idé – Barnmorska	5
Akademiska området reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa	5
Yrket	5
En barnmorska under livet	5
Kompetensområdet reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa	6
Etik	6
Barnmorskeutbildningen	6
Chief midwifery officer	6
Internationell organisering	7
Teamledare	7
Abort	7
Förskrivningsrätt	8
Nationella riktlinjer	8
Folkhälsa	8
Vården	9
Organisation	9
Informerade beslut	10
Våld	10
Rätt kompetens på rätt plats	11
Jämlikhet och jämställdhet	11
Amning	11
Förlossningsrädsla	12
En barnmorska under livet	12
Villkoren	13
Lön	13
Etik	13
Hälsofrämjande vårdmiljö och arbetsmiljö	13
Reglerad specialistutbildning	13
Forskning	14
Kliniskt basår	14
Handledning	14
Kompetensutveckling	14
Chef och ledare	14

Foto: Ulf Huett

Bakgrund

Vårdförbundets vision antogs på kongressen i maj 2018. Den är vår berättelse om den framtid vi vill leva och verka i. Visionen har tre utgångspunkter: yrket, vården och villkoren.

Vårdförbundet vill:

- ha en modern och nära vård som är proaktiv, hälsofrämjande och kan möta personer med vitt skilda behov
- att alla ska ges möjlighet till en jämställd, personcentrerad och patientsäker vård
- att alla ska ha rätt att fatta beslut om sin kropp
- att mänskliga rättigheter är verklighet överallt och att alla upplever hälsa, livskvalitet och mening
- att samhället genomsyras av jämställdhet på alla plan

Vårdförbundets idé - Barnmorska är framarbetad tillsammans med barnmorskor och förtroendevalda i Vårdförbundet och utgår från Vårdförbundets vision där alla har rätt till vård på lika villkor och rätten till reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa för hela befolkningen är självklar.

Vårdförbundets idé – Barnmorska

Texterna i Vårdförbundets idé – Barnmorska har en visionär formulering och är en framtidsvision med formuleringar som om framtiden och visionen redan var en verklighet. Den målar upp en bild av en framtid vi har modet att tro på.

Visionen är skriven med en ambition om ett normmedvetet och inkluderande språk. Vi använder ord som förälder, föräldrar och föräldraskap och är självklart medvetna om att en familj kan se ut på olika sätt och som inte liknar den traditionella kärnfamiljen. Vi har även valt ord som individ, person och människa i de fall där texten inte har anledning att könsbestämmas.

Akademiska området reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa

Barnmorskans akademiska område är reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa. Det är ett självständigt huvudområde som är knutet till livets början och till mänsklig reproduktion i ett livscykel- och genusperspektiv.

Yrket

En barnmorska under livet

Barnmorskan bygger förtroende och finns för individen genom hela livet. Barnmorskans arbete har stor betydelse för folkhälsan. Barnmorskan finns för individens reproduktiva, perinatale och sexuella hälsa genom hela livet.

Barnmorskan finns för individens reproduktiva, perinatale och sexuella hälsa genom hela livet:

för den unga och dennes
sexuella och reproduktiva hälsa

för den som önskar
skydda sig mot graviditet

före, under och
efter en graviditet
och förlossning

för individen
före, under
och efter
klimakteriet

för blivande föräldrar och
det väntade barnets hälsa
före, under och efter graviditet
och förlossning

för den som utsätts
för hot och våld

för den som önskar
avbryta en graviditet

Kompetensområdet reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa

Barnmorskans akademiska huvudområde är reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa. Inom kompetensområdet reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa arbetar barnmorskan personcentrerat och genom stödjande åtgärder stärks individens förutsättningar att vara delaktig i sin vård, behandling och egenvård. Barnmorskan konsulterar annan kompetens och profession vid behov. Barnmorskan hjälper personen till rätt vårdinstans när behovet finns.

Etik

Barnmorskan vägleds i det professionella etiska resonemanget och får stöd i arbetet genom sin yrkesetiska kod. Den yrkesetiska koden upprätthåller förtroendet för professionen och stärker barnmorskans professionella yrkesidentitet.

Barnmorskeutbildningen

Barnmorskeutbildningen håller hög kvalitet, är forskningsförberedande och finns på avancerad nivå. Utbildningen sker på högskola/universitet med reglerade examensmål och där barnmorskor utbildar barnmorskor.

Det finns reglerade specialistutbildningar för barnmorskor på avancerad nivå som leder till en masterexamen. Specialistutbildningarna sker inom anställningen med villkor inom kollektivavtalet utifrån Vårdförbundets modell om akademisk specialisttjänstgöring. Efter genomgången specialistutbildning garanteras den specialistutbildade barnmorskan en specialisttjänst med ansvar och befogenheter i enlighet med utbildningen samt en lön som speglar detta. Specialistbarnmorska är en skyddad yrkestitel.

Chief midwifery officer

Sveriges Chief midwifery officer arbetar strategiskt nationellt och internationellt inom området reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa och rättigheter i samarbete med professionen och de förbund som företräder barnmorskor.

Internationell organisering

Barnmorskan finns i internationella organisationer genom Vårdförbundets organisering och påverkar i internationella frågor. Vårdförbundet driver barnmorskans professionsfrågor på nordisk, europeisk och global nivå.

Teamledare

Barnmorskan är ledaren inom reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa. Barnmorskan leder teamet och de olika professionerna arbetar nära varandra tillsammans genom ett personcentrerat förhållningssätt.

Abort

Barnmorskan ser det självklart att alla får bestämma över sin kropp och värnar och skyddar rätten till abort både nationellt och internationellt.

Barnmorskan arbetar inom hela det reproduktiva området där abortvård ingår som en självklar del i barnmorskans yrkesutövning. Samvetsfrihet finns inte som ett begrepp inom hälso- och sjukvården och kopplas inte till hälso- och sjukvårdens professioner och därmed inte heller till barnmorskeprofessionen.

Foto: Johnér Bildbyrå AB

Förskrivningsrätt

Förskrivningsrätten för barnmorskor är reglerad och baseras på barnmorskors kunskap, kompetens och ansvarsområde. Därmed är förskrivningsrätten utökad. Barnmorskor kan förskriva och ordinera alla läkemedel inom sitt kompetensområde exempelvis hormonbehandling för att lindra klimakteriesymptom, hormonella preparat på annan indikation än födelsekontroll, antiemetika, järntillskott och D-vitamin till gravida. Specialistutbildade barnmorskor förskriver och ordinerar läkemedel med indikation medicinsk abort.

Nationella riktlinjer

Barnmorskan välkomnar de nationella riktlinjer som finns och som är framtagna på myndighetsnivå tillsammans med professionen och genom evidens. Nationella riktlinjer framtagna på myndighetsnivå bidrar till en mer jämlik vård i landet.

Folkhälsa

Folkhälsoarbetet i Sverige är inriktat på att främja hälsa istället för att förebygga sjukdom. Barnmorskans folkhälsoarbete värderas högt och det samhällsbärande uppdrag som barnmorskan har i sitt folkhälsoarbete bidrar till ett hållbart samhälle där det finns grogrund för utveckling, innovation och balans när hälsofaktorn ökar.

Vården

Organisation

Barnmorskan finns i en organisation där vården bedrivs personcentrerat och flera vårdmodeller, vårdmiljöer och vårdalternativ finns sida vid sida. Arbetet sker gemensamt utan hierarkiska ordningar eller nivåer och finns utlokaliserad på flera platser. Barnmorskans kompetens och kunskap värderas högt och jämlikt i hela organisationen.

Barnmorskeledda verksamheter är standard. Här möter barnmorskan individen genom hela livet. Graviditetshälsovård, ungdomsmottagning, abortverksamhet, ultraljudsmottagning och barnmorskemottagning finns samlokaliserade liksom eftervård och amningsverksamhet. Barnmorskor leder och utvecklar verksamheten och här finns även specialistutbildade barnmorskor inom bland annat området abortvård, unga och unga vuxnas reproduktiva och sexuella hälsa, sexuell hälsa vid och efter menopaus. Individen känner sig välkommen hit i alla situationer som berör den reproduktiva, perinatale och sexuella hälsan och vården sker personcentrerat.

Nationella vårdmodeller och kontinuitetsmodeller är införda, exempelvis caseload midwifery (samma barnmorska hela vägen) och "En barnmorska – En födande".

Hälso- och sjukvården ser värdet av att erbjuda flera vårdmodeller, vårdmiljöer och vårdalternativ inom området reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa. Den födande har exempelvis möjlighet att välja hemmet eller en barnmorskeledd verksamhet som förlossningsplats.

”Barnmorskan finns i en organisation där vården bedrivs personcentrerat och där flera vårdmodeller, vårdmiljöer och vårdalternativ finns sida vid sida.”

Flera personcentrerade hälso- och vårdprogram finns nu i ett livscykelperspektiv inom området reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa. Några exempel är tiden runt klimakteriet, äldres sexuella hälsa och ungdomars reproduktiva och sexuella hälsa. Även graviditetsvården, förlossningsvården och eftervården erbjuder personcentrerade hälso- och vårdprogram.

Abortverksamheterna leds av specialistutbildade barnmorskor och de flesta tidiga aborter kan ske helt polikliniskt om individen så önskar. Flera av abortverksamheterna i landet ligger samlokaliserade inom de barnmorskeledda verksamheterna. Lagstiftningen har ändrats så att specialistutbildade barnmorskor självständigt kan bedöma, ordinera och förskriva medicinska aborter.

Informerade beslut

Barnmorskan stödjer individens rätt att delta aktivt i beslutsfattandet om sin vård. Barnmorskan hjälper individen till sitt beslut genom att skapa rätt förutsättningar och genom personcentrerad information som ger stöd i beslutet.

Vården är personcentrerad och individen har valmöjligheten att ta egna informerade beslut om förlossningsplats och förlossningsmetod med professionens råd och kunskap till sin hjälp. Barnmorskan ser vikten av att individen får och kan ta egna informerade beslut kring sin vård, kropp och sexualitet och arbetar för att så sker.

Barnmorskan påverkar genom sin organisering i Vårdförbundet så att lagar och system ger alla samma förutsättningar.

Vård

Barnmorskan har kompetensen att identifiera våldsutsattas behov och bemöter dessa med kunskap, empati och hjälp till insatser med ett personcentrerat förhållningsätt. Det finns väl utarbetade lokala och regionala handlingsplaner, riktlinjer och rutiner som bygger på nationella riktlinjer och rekommendationer.

Rätt kompetens på rätt plats

Vikten av rätt kompetens på rätt plats är en självklar del inom alla områden. Individen och dess anhöriga kräver rätten att få en evidensbaserad vård utförd av rätt kompetens. Inom området reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa är barnmorskan den rätta kompetensen för en säker och personcentrerad vård och barnmorskan ersätts inte med annan kompetens inom området.

Jämlikhet och jämställdhet

Barnmorskan arbetar personcentrerat där jämlik och jämställd hälsa är det övergripande målet.

De ökade forskningsanslag riktade till kunskapsområdet reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa har bidragit till att hälso- och sjukvården blivit mer jämställd. Många kvinnorelaterade sjukdomar och besvär har nu relevanta och aktuella forskningsunderlag till stöd för behandling och omvårdnad. Detta ökar förutsättningarna till en säker, jämställd och jämlik vård och bidrar till ett mer jämställt samhälle.

Barnmorskan involverar föräldrarna och gör dem delaktiga under graviditet, förlossning och eftervård. Barnets föräldrar ses som en familj där båda parter väntar barn och kommer att dela föräldraansvaret för barnet. Det jämlika och jämställda föräldraskapet bidrar till att uppnå det jämlika och jämställda samhället.

Amning

Barnmorskan har evidensbaserad kunskap och utbildning inom området amning och har förmågan att identifiera behovet av stöd. Barnmorskan bemöter samtliga föräldrar personcentrerat oavsett hur de väljer att mata sitt barn. Föräldrarna känner trygghet i sitt övervägda val och med ett personcentrerat förhållningssätt, rätt stöd, information och hjälp av barnmorskor har amningsfrekvensen ökat.

Förlossningsrädsla

Verksamheter inriktade mot förlossningsrädsla finns med god tillgänglighet i hela landet. Arbetet sker personcentrerat där individen ges förutsättningar att ta egna informerade beslut kring sin förlossning, förlossningsplats och förlossningsmetod.

En barnmorska under livet

Ungdomsmottagningarna är nationellt reglerade och det övergripande målet är att främja fysisk och psykisk hälsa med fokus på sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter bland unga. Barnmorskan på ungdomsmottagningarna arbetar inom sitt specifika kunskapsområde med sexuell och reproduktiv hälsa i ett genus- och livscykelperspektiv. Ungdomsmottagningarna präglas av ett nära teamarbete.

Barnmorskan finns för den äldres sexuella hälsa och rättigheter och synliggör även de äldres mångfald och sexualiteter. Kommuner ser värdet av barnmorskans expertkunskap och kompetens och genom handledning och utbildning av medarbetare inom bland annat den kommunala hälso- och sjukvården, hemsjukvården och äldreomsorgen delar barnmorskan med sig av sin expertkunskap.

Klimakteriet och tiden efter menopaus är barnmorskans kompetens- och kunskapsområde och barnmorskan är den som ger rådgivning och behandling inom området.

Barnmorskan är en självklar resurs inom skolan och deltar i arbetet inom området sexualitet, samtycke och relationer som tydliggjorts i läroplanen och ska omfatta frågor som jämställdhet, sexualitet och relationer. Barnmorskan har ett tätt samarbete med lärare och elevhälsoteam och bidrar med sin specifika kunskap och kompetens inom området reproduktiv och sexuell hälsa.

”Barnmorskan har en stark löneutveckling och det är möjligt att göra lönekarriär i yrket över tid.”

Villkoren

Lön

Barnmorskan värderas efter den avancerade akademiska utbildningen, kunskapen, kompetensen och ansvaret som professionen har.

Barnmorskan har en stark löneutveckling och det är möjligt att göra lönekarriär i yrket över tid. Erfarenhet och särskild yrkesskicklighet premieras. Den specialistutbildade barnmorskan har ett utökat ansvarsområde och lönen speglar detta. Kvinnligt dominerande yrkesgrupper värderas högt och det finns inga diskriminerande livslöneskillnader.

Etik

Barnmorskan har rätt förutsättningar för att arbeta enligt sin yrkesetiska kod och tid finns avsatt till regelbunden reflektion och handledning, såväl som grupphandledning som enskild handledning.

Hälsofrämjande vårdmiljö och arbetsmiljö

Barnmorskan arbetar i en hälsofrämjande vårdmiljö och arbetsmiljö som ger rätt förutsättningar för ett hälsofrämjande yrkesliv.

Arbets tid och arbetstidsförläggning ger förutsättningar till heltid, tillräcklig vila och återhämtning, en förutsägbart arbetstid och ett fredat privatliv, men också tillräckligt antal kollegor med rätt kompetens. Barnmorskan arbetar i en hälsofrämjande arbetsmiljö där hälsa samt god och säker vård uppnås. Här finns utrymme för samverkan, god ledning och organisering, personlig och yrkesmässig utveckling och en arbetsplanering som tillåter återhämtning.

Reglerad specialistutbildning

Barnmorskans specialistutbildning är reglerad och sker inom anställningen och villkor inom kollektivavtalet utifrån Vårdförbundets modell akademisk specialisttjänstgöring.

Forskning

Barnmorskan forskar inom området reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa och det finns avtal och möjligheter att alternera kliniskt arbete med forskning. Forskningsområdet reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa är av staten ett prioriterat område där avsatta medel möjliggör för barnmorskor att forska både på klinisk och akademisk plattform med god tillgänglighet och goda villkor.

Utökade forskningsmöjligheter har bidragit till att kunskapsområdets utveckling är säkerställd och att det finns fler barnmorskor inom högskole- och universitetsutbildningarna.

Kliniskt basår

Den nyexaminerade barnmorskan erbjuds ett kliniskt basår där det är möjligt att ta tillvara barnmorskans nya kunskaper i verksamheten och där handledning ingår. Gradvis får den nyexaminerade barnmorskan mer självständighet och kan på ett tryggt och säkert sätt ta sig an yrkesrollen och arbetsplatsens utmaningar. Ett kliniskt basår är en förutsättning för ett hållbart yrkesliv, något som arbetsgivaren förstår.

Handledning

Barnmorskan med akademisk handledarutbildning och erfarenhet i yrket handleder studenter och nya kollegor. Det finns rätt förutsättningar och tillräcklig tid för att handleda studenter och nya kollegor. Barnmorskan som handleder får regelbunden kompetensutveckling och har ett nära samarbete med lärosäten.

Kompetensutveckling

I barnmorskans yrkesansvar ingår att arbeta efter vetenskap och beprövad erfarenhet. Kompetensutveckling och fortbildning är nationellt reglerat och tid avsätts kontinuerligt och strukturerat i arbetstiden. Det finns möjlighet att bedriva forskning inom verksamheten.

Chef och ledare

Barnmorskor är eftertraktade och leder verksamheterna inom kunskapsområdet reproduktiv, perinatal och sexuell hälsa och finns på alla nivåer inom organisationerna. Deras kompetens och kunskap är erkänd och ses som en förutsättning för en patientsäker hälso- och sjukvård.

Cheferna bemannar med rätt kompetens, rätt antal medarbetare för uppdraget samt har medarbetarnas arbetsmiljö i fokus. Chefen har modet och mandatet att utveckla hälso- och sjukvården utifrån ett personcentrerat ledarskap.

Arbetsgrupp

Carita Stuesson, barnmorska och yrkeshandläggare för barnmorskor i Vårdförbundet
Åsa Mörner, barnmorska, förbundsstyrelseledamot i Vårdförbundet och styrelseledamot avdelning Örebro
Anne-Sofie Blixt Källner, barnmorska och styrelseledamot Vårdförbundet avdelning Jönköping
Annika Stigmanslid, barnmorska och förtroendevald Vårdförbundet avdelning Stockholm
Rósa Ólafsdóttir, barnmorska och styrelseledamot Vårdförbundet avdelning Örebro
Susanne Persson, barnmorska och styrelseledamot Vårdförbundet avdelning Halland
Åsa Hermansson, barnmorska och förtroendevald Vårdförbundet avdelning Östergötland

Referenspersoner

Ingrid Frisk, barnmorska, tidigare vice förbundsordförande Vårdförbundet,
tidigare sexualpolitisk sakkunnig RFSU
Marlene Furbeck, sjuksköterska, enhetschef Yrke och Vårdutveckling Vårdförbundet
Eva-Lisa Krabbe, sjuksköterska, tidigare förbundssekreterare Vårdförbundet
Anne Lindgren, biomedicinsk analytiker, yrkeshandläggare för biomedicinska analytiker i Vårdförbundet
Marie-Charlotte Nilsson, barnmorska, förbundsstyrelseledamot Vårdförbundet
Therese Sandin, barnmorska, RFSU
Annika Wåhlin, sjuksköterska, vårdstrateg Vårdförbundet

Referensgrupp

Vårdförbundets nationella barnmorskenätverk

Korrektur

Maria Ejd

*Vårdförbundets idé – Barnmorska lanserade i december 2021
En översyn av texterna gjordes i februari 2024*

*”Tack till alla som bidragit med tankar,
funderingar, ord och formuleringar
i workshops, dialogmöten, samtal
och skriftligen.”*

Vårdförbundet är ett växande yrkesförbund som tillvaratar medlemmarnas fackliga intressen. Vi är 114 000 barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor som arbetar för en personcentrerad säker vård och ett hållbart yrkesliv. Tillsammans utvecklar vi villkor, yrke och vård.

vardforbundet.se

